

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VIII. volebné obdobie

Číslo: CRD-1116/2023

1712

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

n a s c h v á l e n i e

stanoviska k zákazu spaľovacích motorov na úrovni Európskej únie od roku 2035

Predkladajú:

Marián	Viskupič	v. r.
Ján	Oravec	v. r.
Richard	Sulík	v. r.
Karol	Galek	v. r.
Anna	Zemanová	v. r.
Jana	Bittó Cigániková	v. r.
Ondrej	Dostál	v. r.
Alojz	Baránik	v. r.
Ľuboš	Krajčír	v. r.
Adriana	Pčolinská	v. r.
Branislav	Gröhling	v. r.
Jarmila	Halgašová	v. r.
Mária	Kolíková	v. r.
Vladimír	Ledecký	v. r.
Juraj	Krúpa	v. r.
Peter	Osuský	v. r.
Ján	Benčík	v. r.
Jaroslav	Karahuta	v. r.
Ľudovít	Goga	v. r.
Jozef	Lukáč	v. r.
Jozef	Hlinka	v. r.
Miloš	Svrček	v. r.
Eva	Hudecová	v. r.
Peter	Pčolinský	v. r.
Martin	Borguľa	v. r.
Tomáš	Lehotský	v. r.
Petra	Hajšelová	v. r.
Zuzana	Šebová	v. r.
Boris	Kollár	v. r.
Petra	Krištúfková	v. r.
Igor	Kašper	v. r.

Návrh obsahuje:

1. Návrh uznesenia Národnej rady SR
2. Odôvodnenie

Bratislava máj 2023

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VIII. volebné obdobie

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SR	
Došlo: 02 -05- 2023	
Číslo záznamu:	Číslo spisu: 2 CVJ - 1196 / 2023
Listy:	Vybavuje:

Číslo:

Návrh

UZNESENIE

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z mája 2023

stanovisko k zákazu spaľovacích motorov na úrovni Európskej únie od roku 2035

Národná rada Slovenskej republiky

A. schvaľuje

stanovisko Slovenskej republiky k zákazu spaľovacích motorov na úrovni Európskej únie od roku 2035 podľa článku 2 odseku 3 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie:

- a. Slovenská republika podporuje zachovanie technologickej neutrality tak, aby istý druh osobnej a nákladnej prepravy z hľadiska pohonu nebol nadradovaný nad iný bez jednoznačného primeraného a legitímneho dôvodu, akým je najmä zachovanie zdravej klímy;
- b. Slovenská republika je proti všetkým iniciatívam a reguláciám na úrovni Európskej únie smerujúcim k znevýhodňovaniu a predražovaniu využívania spaľovacích motorov alebo k zákazu spaľovacích motorov, pri ktorých nie je jednoznačne zrejmé, že sú na prospech vyššieho cieľa, akým je osobitne zdravé životné prostredie;

B. pripomína

vláde Slovenskej republiky, že

- a. 15. marca 2023 Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti prijal uznesenie č. 138, aby sa Slovenská republika postavila proti zákazu spaľovacích motorov;
- b. na výbore bol prijatý pozmeňujúci návrh, ktorý ukladal ministrom životného prostredia, aby
 - sa bezodkladne pridal k Nemecku, Poľsku, Taliansku a Česku, ktoré prejavili svoj nesúhlas so znením kompromisného textu návrhu Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady, ktorým sa mení Nariadenie (EÚ) 2019/631, pokiaľ ide o sprísnenie emisných

normami CO2 pre nové osobné a nové ľahké úžitkové vozidlá (COM2021/556 final, 2021/0197(COD)) a

- hlasoval proti zákazu spaľovacích motorov, keď sa o tejto otázke bude diskutovať či hlasovať na Rade ministrov EÚ;

- c. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky v pondelok 27. marca 2023 požiadalo výbor o zmenu stanoviska tak, aby Slovenská republika nakoniec súhlasila so zákazom spaľovacích motorov od roku 2035; keďže taká žiadosť prišla elektronickou poštou (e-mailom) a členovia výboru o danom návrhu nerokovali, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky považovalo ich žiadosť na zmenu stanoviska výboru za schválenú tzv. tichou procedúrou;
- d. uvedené však nezodpovedá zneniu ani zmyslu ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie (ďalej len „ústavný zákon“);
- e. podľa čl. 1 ods. 2 ústavného zákona „Vláda alebo poverený člen vlády predkladá Národnej rade Slovenskej republiky v dostatočnom časovom predstihu návrh stanoviska Slovenskej republiky k návrhom aktov podľa odseku 1, ktorého súčasťou je najmä odhad ich vplyvu a dosahu na Slovenskú republiku.“;
- f. podľa čl. 2 ods. 1 ústavného zákona „Národná rada Slovenskej republiky môže schvaľovať stanoviska Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie, o ktorých sa rozhoduje na úrovni zástupcov vlád členských štátov Európskej únie.“;
- g. podľa čl. 2 ods. 4 ústavného zákona „Ak Národná rada Slovenskej republiky schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky, člen vlády je týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Ak sa Národná rada Slovenskej republiky nevyjadrí k návrhu stanoviska Slovenskej republiky do dvoch týždňov od jeho predloženia alebo ak Národná rada Slovenskej republiky neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň neschváli v danej veci iné stanovisko, člen vlády je viazaný návrhom stanoviska Slovenskej republiky.“;
- h. podľa čl. 2 ods. 5 ústavného zákona „Člen vlády sa môže od stanoviska Slovenskej republiky alebo od návrhu stanoviska podľa odseku 4 odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať Národnú radu Slovenskej republiky a takýto postup odôvodniť. Člen vlády môže požiadať Národnú radu Slovenskej republiky o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.“;
- i. Národná rada Slovenskej republiky uznesením výboru č. 138 v zmysle čl. 2 ods. 1 ústavného zákona schválila stanovisko Slovenskej republiky, ktorým uložila ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky hlasovať proti navrhovanému zákazu spaľovacích motorov; toto stanovisko Národnej rady Slovenskej republiky bolo v zmysle čl. 2 ods. 4 prvej vety ústavného zákona pre ministra životného prostredia záväzné;
- j. postup vlády Slovenskej republiky a jej členov je preto neakceptovateľným porušením ústavného zákona a prekročením kompetencií exekutívy vo vzťahu k zákonodarnému zboru – Národnej rade Slovenskej republiky.

C. zaväzuje

vládu Slovenskej republiky a jej členov zodpovedných za príslušné z ministerstiev

- a. hlasovať proti každému návrhu predloženému na úrovni Európskej únie, ktorý smeruje k znevýhodňovaniu a predražovaniu využívania spaľovacích motorov alebo k zákazu spaľovacích motorov, pri ktorých nie je jednoznačne zrejmé, že sú na prospech vyššieho cieľa, akým je osobitne zdravé životné prostredie;
- b. viesť aktívne rokovania a hľadať podporu proti znevýhodňovaniu a predražovaniu využívania spaľovacích motorov alebo zákazu spaľovacích motorov u partnerských členských štátov Európskej únie v zmysle bodu a
- c. presadzovať princíp technologickej neutrality, vrátane zohľadnenia prínosov syntetických či obnoviteľných palív a pripomínať, že skutočný vplyv na globálne otepľovanie a zmena klímy závisí od celkových emisií vozidla počas jeho životného cyklu, nielen emisií produkovaných počas jeho používania;

D. dáva na vedomie:

- a. prezidentka Slovenskej republiky,
- b. Zastúpenie Európskej komisie v Slovenskej republike.

Odôvodnenie

k návrhu uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky na schválenie stanoviska k zákazu spaľovacích motorov na úrovni Európskej únie od roku 2035

Návrh uznesenia na schválenie stanoviska k zákazu spaľovacích motorov na úrovni Európskej únie od roku 2035 predkladajú poslanci Národnej rady Slovenskej republiky.

Slovenská republika, ako člen Európskej únie, podporuje legislatívne návrhy v oblasti ochrany životného prostredia, avšak je potrebné brať do úvahy nielen pozitívnu stránku prípadných navrhovaných legislatívnych zámerov, ale aj ich primeranosť a odôvodnenosť s ohľadom na sledovaný cieľ. Nestačí len deklarovať ochranu životného prostredia pri akomkoľvek nástroji, ale je potrebné vždy primerane tieto nastaviť, aby bol splnený vyšší cieľ bez neprimeraných iných negatívnych následkov.

Úplný zákaz predaja vozidiel so spaľovacím motorom môže viesť k nižšej dostupnosti mobility, a to najmä z dôvodu ceny automobilov poháňaných na elektrický pohon. V slovenských podmienkach je, práve z dôvodu vysokej ceny na trhu, dostupnosť elektromotorov pre občanov veľmi obmedzená. V dnešnej dobe je cena elektromobilu oproti automobilom so spaľovacím motorom v niektorých prípadoch a pri niektorých značkách o tretinu, ak nie až polovicu, vyššia. Aj preto je podiel predaja čistých elektromobilov (BEV) nižší ako 2%. Zároveň však rastie aj cena vozidiel so spaľovacím motorom, z dôvodu stále vyšších ekologických, technologických a bezpečnostných zákonných požiadaviek.

Pre väčšinu obyvateľov Slovenskej republiky je tak stále ťažšie si zaobstarať nový automobil, a pri vozidlách na elektrický pohon to platí ešte výrazne viac. Aj spomínaný menej ako 2%-ný podiel predaja elektromobilov na trhu tvoria hlavne vozidlá vyšších tried. Nedostupnosť individuálnej mobility sa takto môže stať zásadným problémom pre bežného spotrebiteľa. Preto obmedzenie technológie pre pohon vozidla len na elektrinu bez možnosti rozvoja iných technológií, ktoré nakoniec sa môžu ukázať ako lacnejšie a životnému prostrediu prospešnejšie, sa nejaví ako správna cesta.

Ako ďalší problém sa javí výroba samotnej elektrickej energie v potrebnom objeme. Už teraz je výroba elektrickej energie kritická, elektrickej energie je nedostatok, cena je stále výrazne vyššia ako v minulosti a budovanie nových zdrojov napreduje pomaly. V prípade absolútnej elektromobility bude potrebné zásadné navýšenie výroby elektrickej energie, na úrovni približne dvoch jadrových blokov veľkosti Mochoviec. Pritom je jasné, že dobudovaním 4. bloku Mochoviec (ktorý pokryje aktuálne potreby ekonomiky a obyvateľstva), nebude žiadny ďalší blok v dispozícii skôr ako o 15 rokov. Zároveň však aj iné oblasti ekonomiky prechádzajú z rôznych dôvodov (napr. náhrada plynu) na využívanie elektrickej energie. Dá sa predpokladať, že z dôvodu nutnosti budovania nových zariadení na výrobu elektrickej energie, ako aj potreby výroby podstatne väčšieho množstva elektrickej energie, dôjde k predražovaniu aj samotných elektromobilov, ako aj nabíjania týchto vozidiel. S tým súvisí aj ďalšie zdražovanie tovarov a služieb, ktoré budú musieť znášať nielen súkromné osoby, ale aj samotný štát. Neopomenuteľným problémom je aj samotná distribúcia elektrickej energie, teda hlavne kapacita lokálnych sietí v správe distribučných spoločností.

Navyše, hlavným problémom pre životné prostredie nie sú emisie nových moderných vozidiel so spaľovacími motormi, ale vysoký priemerný vek vozidlového parku, a teda emisie či celkový dopad starých vozidiel. Priemerný vek vozidiel na Slovensku je takmer 15 rokov

a tento rastie. So zvyšovaním ceny vozidiel (elektromobilov ale i vozidiel so spaľovacími motormi kvôli stále náročnejším Euronormám), klesá dostupnosť nových vozidiel pre občanov s nízkymi príjmami a pre inak zraniteľné osoby. Následkom bude ďalšie starnutie vozidlového parku, zásadne vyšší negatívny vplyv na životné prostredie, ale aj na bezpečnosť všetkých účastníkov cestnej premávky.

Možnosť využitia automobilov s nezávadným spaľovacím motorom na syntetické palivá prichádza do úvahy, avšak aj v tomto prípade bude nutné riešiť otázku, ako a s akým dopadom na životné prostredie sa budú syntetické palivá vyrábať, kde sa budú vyrábať a koľko bude taká výroba stáť. Výskum a výroba syntetických palív je správny postup, no dá sa predpokladať, že v konečnom dôsledku sa aj ich náklady premietnu do vyššej ceny prevádzky automobilov, čo bude viesť k zníženiu dostupnosti mobility v Slovenskej republike. Náklady s tým spojené sa preto odzrkadlia práve v cene životného cyklu automobilov a aj v cenách ďalších tovarov a služieb.

Je správne si uvedomiť, že každý druh dopravného prostriedku negatívne vplýva na životné prostredie, či už v menšej alebo väčšej miere. Neexistuje jednoznačne šetrný dopravný prostriedok, resp. druh motora dopravného prostriedku, ktorý by nevplýval negatívne na životné prostredie, či už samotným používaním alebo negatívnym dopadom spôsobeným výrobou automobilu, alebo elektromobilu, či iného dopravného prostriedku. Pre objektívne porovnanie dopadu mobility na globálne otepľovanie a zmenu klímy je preto vždy potrebné meranie celkových emisií vozidla počas jeho životného cyklu, od ťažby pre výrobu potrebných nerastov a ich spracovania a rafinácie, cez výrobu komponentov, vrátane montáže batérií, výroby a používania vozidiel vrátane energetického mixu až po ich recykláciu a likvidáciu.

Práve technologická neutralita a s ňou spojená variabilita možných pohonov (nie len benzín, nafta, elektrina, ale aj CNG, LNG, H₂) vytvoria najlepšiu ponuku pre všetky možné a potrebné spôsoby mobility. Práve rôzne vetvy vývoja, práve prispôsobenie rôznym špecifikám potrebnej mobility, môže byť tým najlepším riešením aj pre prírodu samotnú. História nás učí, že nepremyslené zákazy nevedli k pokroku. Práve primeraná sloboda a aj technická sloboda sú kľúčové aspekty vývoja ľudskej civilizácie.

Dňa 15. marca 2023 Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti prijal uznesenie, aby sa Slovenská republika postavila proti zákazu spaľovacích motorov. Na výbore bol prijatý pozmeňujúci návrh, ktorý ukladal ministrovi životného prostredia, aby sa bezodkladne pridal k Nemecku, Poľsku, Taliansku a Česku, ktoré prejavili svoj nesúhlas a aby hlasoval proti zákazu spaľovacích motorov, keď sa o tejto otázke bude diskutovať či hlasovať na Rade ministrov EÚ. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky však požiadalo v pondelok 27. marca 2023 Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti o zmenu pozície, aby Slovenská republika súhlasila so zákazom spaľovacích motorov od roku 2035. Keďže žiadosť prišla mailom a členovia výboru o danom návrhu nerokovali, ministerstvo životného prostredia považovalo ich žiadosť na zmenu pozície za schválenú tzv. tichou procedúrou. Pri žiadosti o zmenu stanoviska však taký postup, kde ak sa Národná rada Slovenskej republiky nevyjadrí, platí žiadosť člena vlády Slovenskej republiky o zmenu stanoviska, nie je v ústavnom zákone č. 397/2004 Z. z. upravený, a teda prípustný. V ústavnom zákone je tiež uvedené, že platí návrh vlády, len ak sa k nemu výbor nevyjadrí do 14 dní, čo sa v tomto prípade nestalo, lebo predmetná 14-denná lehota nebola dodržaná.

Z uvedených dôvodov poslanci Národnej rady Slovenskej republiky považujú za nevyhnutné, aby Národná rada Slovenskej republiky prijala uznesenie, ktorým zaviazuje vládu

Slovenskej republiky hlasovať na úrovni Európskej únie proti takým návrhom, ktoré by viedli k znevýhodňovaniu a predražovaniu využívania spaľovacích motorov alebo k zákazu spaľovacích motorov, pri ktorých nie je jednoznačne zrejmé, že sú na prospech vyššieho cieľa, akým je osobitne zdravé životné prostredie, a rokovať aj s inými členskými štátmi Európskej únie na rovnakom postupe.